

همایش علمی- پژوهشی مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه فرهنگیان، آموزش و پرورش، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان ارشاد اسلامی استان کرمانشاه، جهاد دانشگاهی استان تهران و دیگر سازمان ها و نهادهای دولتی))

سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نمایه مقالات در ۸ پایگاه ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۱۱ اسفند ۱۴۰۱ شماره مقاله: ۱۹/۰۱۰۲ رده بندی کنگره: ب ۲۴/۴۴۱

بررسی و شناخت اهمیت رعایت امانت داری از منظر آیات و

روایات با مذاقه در آثار مخرب خیانت در امانت

مریم چراغی

لیسانس، رشته حوزه علمیه

چکیده

این مقاله به سه محور اصلی امانت، امانت داری و خیانت در امانت می‌پردازد و در هر سه مورد از آیه و روایت استناد شده است بدون حاشیه و رعایت سادگی. اولین منبعی که در این مقاله استفاده کرده ام قرآن بوده است و بعد نهج البلاغه و نهج الفصاحه و کتاب های تفسیر نمونه و المیزان و کتاب های شهید مطهری و... روش کار هم به صورت کتابخانه ای بوده به روش توصیفی و تحلیلی و کاربردی زیرا برای حل مشکل خیانت بوده و رسیدن جامعه به وضع مطلوب تر و این کار یک کار دینی می‌باشد. من در این مقاله به دنبال معنای امانت و اقسام آن و بیان ویژگی های امانت داری و بررسی امانت و امانت داری بودم و به نتایج مورد نظر رسیدم و در ابتدا امانت و امانت داری را پایه ی کار تحقیقی خود قرار دادم، همچنین خیانت که ضد امانت است را بررسی کردم و تا حدی هم موفق به انجام آن شدم.

واژگان کلیدی: امانت، امانت داری، خیانت، خائن، امین

مقدمه

موضوع امانت داری از جهاتی یک موضوع ساده است زیرا تا کنون تحقیقی جامع در این مورد نیافته و خود هم انجام نداده بودم و البته سعی کردم این موضوع را تا آنجا که میشود باز کنم و در واقع علت انتخاب این موضوع در وهله اول علاقه شخصی خود و بعد نیاز جامعه بود زیرا جامعه ای که رعایت امانت را نکند حال چه امانت مادی باشد چه معنوی ثبات خود را از دست می دهد و به نابودی می گراید. چنانکه امیرالمومنین رمز پیروزی و شکست جامعه را امانت داری ذکر کرده است.

ضرورتی که باعث شد این موضوع را انتخاب کنم این بود که عصر کنونی، عصر بی اخلاقی و گرایش به منافع مادی و نادیده گرفتن حق و حقوق ولو به صورت امانت است، اگر مبحث امانت و امانت داری به صورت اصل در میان افراد و جوامع عنوان گردد در به حداقل رساندن جرائم اخلاقی که غالباً باعث اضمحلال اندیشه عملی و علمی است موثر است لذا لازم و ضروری است که این اصل اخلاقی با تمام شاخه هایش ولو نحو اشاره ای و اجمالی مورد بحث قرار گیرد تا در سایه ی آن سلامت جامعه حاصل گردد. ابتدا سؤالاتی در مورد معنای معنوی و مادی امانت برایم مطرح شد و اینکه چرا امانت و امانت داری در جامعه حائز اهمیت می باشد و چگونه می توانیم خیانت را از جامعه بزداییم و البته پاسخ های منطقی برای آن یافته ام.

احادیث فراوانی هم از پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام ذکر شده است همه ی آن ها به بازگرداندن امانت و رعایت امانت داری تاکید می کنند. بعد از بررسی امانت باید ویژگی های امانتدار را بدانیم و در واقع امانت دار کسی است که دارای اخلاق

حسنه است یعنی کسی که مردم را امین بداند و اگر امانت به او سپردند در دل هایشان رضایت داشته باشند و بالاخره امانت دار کسی است که نه تنها در اموال بلکه در اقوال و هر چه که به او می سپارند حافظ و امین باشد و آثاری که امانت داری در جامعه دارد بسیار فراوان است از جمله این آثار این است که امانتدار در جامعه از جایگاه والایی برخوردار است و حتی امانتدار در سایه ی عرش خدا قرار دارد و دیگر آنکه امانت دارد از ترس برزگ روز قیامت در امان است، زیرا وجدانی راحت و آسوده دارد. شخص امین از محبوبیت بالایی در جامعه برخوردار است و مورد اعتماد مردم می باشد و احساس نشاط و خوشبختی می کند. و اما خیانت گفتار، کردار یا نیتی است که برخلاف تعهدی باشد که از انسان انتظار میرود و موظف به آن است، خواه طرف تعهد خدا و پیامبرش باشد خواه خود شخص یا مردم و خواه تعهد وظیفه شرعی، عرفی، قانونی، فردی و اجتماعی را زیر پا بگذارد و برخلاف آن اقدام کند امانت را مراعات نکرده مرتکب خیانت شده است. خیانت بر سه قسم است اول به خیانت به امانت خدا دوم خیانت به امانت رسول و سوم خیانت به امانت مردم، که امانت خدا همان تکالیف پروردگار است که در صورت کوتاهی در انجام آن مرتکب خیانت شده ایم و امانت رسول، قرآن و عترت او می باشد که در صورت کوتاهی در خواندن و تدبر و اندیشه در آیات قرآن مرتکب خیانت شده ایم.

سوم خیانت به امانت مردم است که شامل امانت های مادی آنها می باشد که باید حق امانت را بجا آورد و آن ها را به صاحبانش باز پس داد، خیانت در قرآن نیز مورد نکوهش واقع شده و قرآن آن را رذیله اخلاقی دانسته و ترک خیانت در امانت را از وظایف و حقوق انسانی دانسته حتی اگر صاحب آن مسلمان هم نباشد نمی توان در امانت او خیانت

کرد و اما با توجه به تعریف خیانت خلاف های بی شماری در محدوده آن قرار میگیرد و در برار هر امانتی، نوعی خیانت قابل تصور است که عبارتند از نافرمانی خدا و پیامبر، خیانت سیاسی خیانت اقتصادی و خیانت ناموسی و آثاری برای خیانت در جامعه مطرح شده از جمله اینکه خیانت موجب نقص و مرض در دنیا و آخرت است، خیانت باعث بی ایمانی می شود، خیانت موجب نفرت و دوری گزیدن مردم از یکدیگر می شود، خیانت کار مورد غضب خداست و افسردگی و تشویش را به دنبال دارد و دیگر اینکه باعث شکست جامعه می شود.

بخش اول : امانت و امانت داری در دیگاه قرآن و سنت

بند اول: مفهوم و اقسام امانت

امانت در لغت به معنای ودیعه ای است که به دیگری بسپارند تا آن را حفظ کند، سپس به امانت دهنده برگرداند. امانت گرچه معمولاً امانت های مالی گفته میشود ولی در منطق قرآن مفهوم وسیعی دارد که تمام شئون اجتماعی و سیاسی و اخلاقی را در بر می گیرد روی این جهت آب و خاک اسلام در دست مسلمانان امانت الهی است، فرزندان آنها امانت هستند و از همه بالاتر قرآن مجید و تعلیماتش امانت بزرگ پروردگار محسوب می شوند. پس امانت معنای وسیعی دارد که نه تنها های عادی مردم از هر نوع را در بر میگیرد بلکه امانت های الهی پیامبران و پیشوایان معصوم همه را شامل می شود، هر یک از نعمت های الهی امانتی از امانات او هستند پستهای اجتماعی و مخصوصاً مقام حکومت از مهم ترین امانات است. و اما بطور کلی امانات بر دو قسم میباشند ، اول امانات معنوی دوم امانات مادی. امانات معنوی شامل (خداوند، انبیاء و اوصیاء و اهل بیت پیامبر صلی الله علیه

و آله، اسلام با همه ابعادش، حکومت دینی، مقام و پستهای دینی و دنیوی استعدادهای معنوی مثل فکر و اندیشه و عشق و محبت و ... و علم و دانش).

امانات مادی شامل جمادی نباتی حیوانی است که جمادی خود شامل آسمانی و زمینی می شود، آسمانی (خورشید کرات، سیارات)، زمینی هم شامل (آب، خاک و معادن و اموال و ثروتها). نباتی شامل (گیاهان، میوه ها، درخت ها). حیوانی هم که همه حیوانات هوایی، دریایی و زمینی اعم از اهلی و وحشی میشود و قسم دیگر از امانات مادی، انسانی میباشد که شامل: علماء و مربیان، والدین، فرزندان، همسران، استاد برای شاگرد و بلعکس شاگرد برای استاد و همچنین، نفس ما که در واقع امانتی است در دست ما.

بند دوم: از منظر قرآن و معصومین علیهم السلام

ما امانت را بر آسمانها و زمین و کوه ها عرضه داشتیم، آنها از حمل آن سر باز زدند و از آن هراسیدند، اما انسان آن را بر دوش کشید، او بسیار ستمگر و نادان است. (سوره احزاب آیه ۷۲)

منظور این است که خداوند به انسان استعدادی داده که میتواند با اعتقاد به دین حق و عمل به لوازم آن به مرتبه ای از کمال برسند که خود را برای خدای تعالی خالص گردانند و خداوند نیز او را به خلوص برساند به عبارت دیگر به مقام ولایت الهی برسد. اما آسمان و زمین و کوه ها با همه ی بزرگی و سنگینی و نیرومندی، توان چنین استعدادی را نداشته اند ولی آنان با وجود کوچکی جثه و جسم، چنین صلاحیتی را دارد.

اما دو صفت ظلوم و جهول در آیه مطرح شده به چه معناست؟ بسیاری گفته اند او چون بسیار ظالم، است با پذیرفتن این امانت بر خویش ظلم کرد، زیرا خود را بر سر دو راهی ایمان و کفر قرار داد و نتوانست بر نفس خود غالب شود و چون بسیار جاهل بود نتوانست عاقبت پذیرش این امانت و خطرات آن را تشخیص دهد و بدین جهت امانت را پذیرفت بدین معنا این دو صفت مذمت انسانند و این با ظاهر آیه منافات دارد. البته علامه طباطبایی می فرماید: «این دو وصف به یک اعتبار مدح انسان نیز هستند، چون حکایت از صلاحیت او برای عادل و عالم شدن دارند در حالی که دیگر موجودات چنین صلاحیتی را نداشتند و نتوانستند این امانت را بپذیرند پس این دو وصف چون حکایت از وجود صلاحیت در انسان است، مدح اوست.» هویت و عظمت باطن انسان که ظرف اسرار ملکوت، حرم حضرت محبوب، حریم واقعیات و مرکز کشف و انکشاف است، برای هیچ موجود ارضی و سمائی نیست از این جهت است که خدای تبارک و تعالی از میان تمام موجودات، انسان را جهت حمل امانت بر گزید. انسان اگر به امانت حضرت رب العزه توجه علمی و عملی بنماید و همت خود را برای رساندن بار امانت به منزل اصلی به کار گیرد از ملک برتر شود و اگر نسبت به امانت حضرت دوست بی تفاوت بماند و همت و اراده خویش را در راه شکم و شهوت و به دست آوردن مظاهر مادی مصرف کند از هر حیوانی پست تر گردد.

پس غیر عاقل که حدودی نمی شناسد، تنها کسی را ظالم و جاهل می نامیم که دادگر و دانا نیز در باره اش اطلاق کنیم، این فطرت که ویژه انسانهاست در جای دیگر قرآن به زبان تکریم یاد شده و انسان را برتر از بسیاری از مخلوقات و دارنده زمام کائنات معرفی کرده است. «و ما فرزندان آدم را بسیار گرامی داشتیم و آنها را بر مرکب بر و بحر سوار کردیم و

جهان جسم و جان مسخر انسان کردیم و از هر غذای لذیذ و پاکیزه آنها روزی دادیم و بر بسیاری از مخلوقات خود برتری و فضیلت بخشیدیم». (سوره اسراء آیه ۷۰) در هر صورت این گونه آیات دلالت بر عظمت روحی و معنوی انسان دارد و باید گفت که: خوشا به حال کسی که به حضرت حق و تکالیفی که خالق بر عهده اش گذاشته، برای تأمین سعادت دنیا و آخرت خود، با تمام وجود توجه کند.

رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) نیز در تعلیمات اسلامی و درسهای اخلاقی خود بر اخلاق و عاداتی تأکید فرموده و آنها را لازمه ایمان قرار داده است از آن جمله، راستگویی و اداء امانت است که از امتیاز خاصی بر خوردارند. احادیث فراوانی در این رابطه از ایشان نقل شده که مختصراً اشاره می شود. ایشان می فرماید: «امانت موجب رزق است و خیانت باعث فقر و نخستین چیزی که از میان این است بر می خیزد حیاء و امانت است».

«دانش ودیعه و امانت خدا بر روی زمین است و دانشمندان امانت داران خداوند هستند، هر کس به علم خویش عمل کند، امانت خدا را بپردازد و آن که به علم خویش عمل نکند در ردیف خیانت کاران دفتر حق ثبت می شود.» امام علی علیه السلام می فرماید: امانت داری روزی را بیفزایند و انسانی و بنیان دین، امانت و به پیمان ها وفا کردن است. همانطور که می دانیم کسی که رعایت حفظ امانت میکند در جامعه از جایگاه بالایی بر خوردار است و حتی امانت دار در سایه عرش خدا قرار دارد.

بند سوم: امانت داری برخی پیامبران

مقام نبوت و رسالت مقامی است که هم «صدق» را می طلبد و هم «امانت» را امانت در نقل وحی و ابلاغ به مردم امانت در حفظ اسرار الهی، در حقیقت صدق و امانت به یک ریشه باز می گردد، متنها، صداقت امانت در گفتار است و امانت صداقت در عمل در اینجا به امانت داری پیامبران اشاره میشود که مختصراً بیان می کنیم. حضرت نوح (علیه السلام): خود را امین مردم میدانست و به مردم میگفت آن چه که من به شما ابلاغ میکنم او مرا به آن مأمور کرده پس از خدا پروا داشته باشید و مرا اطاعت کنید پس نوح پیامبر خدا خود را موظف میدانست که امانت خدا را به مردم ابلاغ کند و اجر و مزدش را هم از آنها نمی خواهد زیرا اجرش در نزد پروردگار محفوظ است. حضرت هود (علیه السلام) نیز خود را خیر خواه امین برای مردم میدانست و همچنین حضرت صالح علیه السلام نیز فرستاده امین از جانب خداوند می باشد. البته تعبیر «انی لکم رسول امین» در مورد لوط و شعیب علیهما السلام نیز تکرار شده و هم چنین در مورد حضرت موسی علیه السلام که امانت داری ایشان در مورد دختران شعیب باعث شد که موسی (علیه السلام) به همه خواسته هایش برسد.

بند چهارم: زن حامل یک امانت انسانی

حدیثی از حضرت علی علیه السلام است که ایشان می فرمایند: زن وقتی که متکبر باشد، مرد بیگانه را به خود راه نمی دهد و به عبارت دیگر میان خود و میان مرد بیگانه حریم و دور باش ایجاد می کند، اگر ممسک باشد مال خود و شوهر را نگهداری میکند و اگر ترسو و جبان باشد از حادثه ای که پیش می آید کنار می کشد و احتیاط می کند. مفهوم

جین در این حدیث ناظر به مسئله عفاف زن است. منظور حضرت علی (علیه السلام) که توصیه می کند زن باید محتاطانه عمل کند یعنی رفتارش باید جبانانه باشد آن هم نه در مطلق مسائل به در مورد خطر جان، نه در مورد خطر مال، بلکه در موردی که عفت زن در معرض خطر قرار می گیرد این توصیه به احتیاط کاری زن است. مفهوم بخل در این حدیث هم همین گونه است. مقصود از بخل در این حدیث، بخل در مال شخصی و فردی نیست، زن امانت دار مال شوهر است به عبارت دیگر زن در خانه نباید دست به باد باشد سخاوتمندی در داخل خانواده از جیب حاتم بخشیدن است مخصوصاً در نظام اسلامی که آنکه در آمد تحصیل میکند مرد است و زن باید مدیر داخله خانواده باشد.

بخش دوم: خیانت در امانت

بند اول: مفهوم خیانت

خیانت گفتار، کردار یا نیتی است که بر خلاف تعهدی می باشد که از انسان انتظار می رود و موظف به آن است خواه طرف تعهد، خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد خواه خود شخص یا مردم و خواه تعهد وظیفه رسمی باشد یا عرفی، با زبان حال باشد یا مقال و... بنابراین هر کس که تعهد و وظیفه شرعی، عرفی، قانونی و فردی و اجتماعی را زیر پا بگذارد و بر خلاف آن اقدام نماید، امانت را مراعات نکرده و مرتکب خیانت شده است.

بخشی از صفات خائن که در احادیث مطرح شده از این قبیل است: از امام صادق (علیه السلام) سؤال شد خائن کیست؟ فرمودند کسی که درهمی را از مؤمنی دریغ کند یا چیزی از امور دنیایی را بر او منع کند. در واقع می توانیم خیانت را به سه قسم دسته بندی کنیم.

قسم اول : خیانت به امانت خدا قسم دوم خیانت به امانت رسول صلی الله علیه و آله قسم سوم خیانت مردم.

بند دوم: خیانت سیاسی

در خیانت سیاسی منظور از خیانت سیاسی ، نادیده گرفتن اصول سیاسی اسلام، انقلاب و جمهوری اسلامی پشت کردن به ملت ، تبانی و بده بستن با دشمنان آنها، جاسوسی ، به سود بیگانگان، گام برداشتن بر خلاف مصالح ملی و دینی و مانند آن است.

بند سوم: خیانت اقتصادی

منظور از خیانت اقتصادی، تنها حیف و میل بیت المال ، اختلاس، سرقت، احتکار و گرانفروشی و مانند آن نیست، بلکه هر گونه فعالیت اقتصادی، که به نحوی با اقتصاد خرد و کلان ملی و دولتی در تضاد باشد، خیانت به حساب می آید و محکوم است. واردات و صادرات کالاهای غیر ضروری، سرمایه گذاریهای بی مورد را کد گذاشتن سرمایه ها، خروج غیر قانونی ارز و ... از آن جمله است.

بند چهارم: خیانت ناموسی

بند خیانت ناموسی در قاموس قرآن، هر گونه اندیشه و نظر شهوت آلود نسبت به غیر همسر، اعم از محرم و نامحرم خیانت ناموسی شمرده می شود، خواه از سوی مرد انجام شود خواه از سوی زن، از نظر اسلام تنها همان هستند که حق کامجویی از همسران شرعی خویش را دارند و خارج از محدوده زناشویی شرعی، هر گونه لذتجویی از دیگران ممنوع و خیانت است.

راهکار و پیشنهاد

برای ترویج امانت داری در جامعه راههای گوناگونی را می توان ذکر کرد:

به نظر من اولین جایی را که میتوان نام برد کانون گرم خانواده می باشد، والدین با رفتار شایسته خود می توانند گام مؤثری در جهت گسترش این امر اخلاقی بردارند و در واقع با روش های متعددی این درس اخلاقی را به نحو احسن به فرزندان خود آموزش دهند. در وهله اول، رفتار پدر و مادر با یکدیگر و رفتار ایشان با دوستان و نحوه امانت داری ایشان باعث می شود که کودکان دنباله رو والدین خویش باشند و این رفتار والدین در ذهن و خاطرشان نقش می بندد و همواره آن را سر مشق زندگی خود قرار می دهند. بعد از خانواده، مدرسه نقش مهمی را در این راستا ایفا می کند، مثلاً معلمین با دایر کردن کلاس هایی جهت آموزش و امانت و امانت داری میتوانند نقش بسزایی در رفتار دانش آموزان داشته باشند و یا با دادن نقشهایی که در تئاتر ایفا می کنند در واقع بیان کننده این امر مهم باشند.

و دیگر رسانه ها که با به با پخش فیلم هایی راجع به امانت داری، نقش مؤثری را در این جهت می تواند داشته باشد و هم چنین نشریات که میتوانند نقش بسزایی در گسترش امر اخلاقی داشته باشد. یکی دیگر از راههای ترویج امانت داری، نوشتن احادیثی از اهل بیت علیه السلام راجع به امانت داری، در بسته بندیهایی که در جشنها و اعیاد در میان مردم پخش میشود است که می توانیم از این طریق، امانت داری را به همگان آموزش دهیم و همانطور که میدانیم احادیث فراوانی از اهل بیت علیهم السلام راجع به امانت داری بیان

شده است که بسیار زیبا و جذاب می باشد و مردم با خواندن آن مساله امانت و امانت داری برایشان یاد آوری می شود.

نتیجه گیری

امانت داری از موضوعات اخلاقی میباشد که بسیار مورد تاکید می باشد. کسی که رعایت حفظ امانت میکند از جایگاه بالایی برخوردار است و حتی امانت دار در سایه عرش خدا قرار دارد و امانت داری آثار ویژه ای در جامعه دارد یکی از آنها در امان بودن از ترس بزرگ روز قیامت که در آن روز امانت دار در ایمن ترین و شریف ترین جاها زیر سایه رحمت عرش خداست و حدیثی در این رابطه از امام موسی کاظم امی السلام نقل شده است که ایشان میفرمایند: تمام ملل و اقوام روی کره زمین میتوانند پیوسته در رحمت و آسایش پسر برند مادامی که همه مردم بشر دوست باشند و بنام انسانیت به یکدیگر ابراز محبت نمایند مادامی که امین مال و عرض و شرف و اسرار یکدیگر باشند و در هیچ نوع امانتی خیانت نکنند مادامی که در رفتار و گفتار خود همواره پیرو حق و عدل باشند و در هیچ موردی خویشان را به تجاوز کاری و اعمال خلاف حق آلوده نسازند و دیگر آثار امانت داری احساس نشاط و خوشبختی است و این که شخص امین، نزد مردم از محبوبیت خاصی برخوردار است و همین نشاط، بالاترین لذت است. در اسلام امانت ضروری، فراگیر، همیشگی همه جایی و مطلق و هیچ کس به هیچ عنوان الحق پایمال کردن امانت را ندارد، حتی اگر کافر حربی که سخت ترین دشمن دین و مسلمانان است، امانتی را به مسلمانان بسپارد باید آن را به او برگرداند و در آن خیانت نرزد. حضرت امام صادق (علیه السلام) در این رابطه می فرماید تقوای الهی پیشه سازید و بر شما باد ادای امانت به امانت

گذار که اگر قاتل امیر مؤمنان علیه السلام) هم امانتی به من بسپارد، به او رد خواهم کرد. از کلی بودن ادای امانت، ممنوعیت کلی و حرمت همه جانبه خیانت نیز به دست می آید علاوه بر اینکه در شرع مقدس بر ممنوع بودن مطلق آن تصریح شده است.

تشکر و قدردانی

تشکر می کنم اولاً از استاد بزرگوارم خانم شهلا رضایی و ثانیاً از فرزند عزیزم آقا محمد مهدی نیازی که عاشقانه و صبورانه به من نیرو بخشیدند، ان شاء الله که بتوانم قدردان این امانت الهی باشم. الهی با بقای فرزندانم و اصلاح آن ها و بهره مندی از آنان بر من منت گذار.

منابع و مأخذ

*قرآن کریم

- ۱- احسان بخشی، صادق: آثار الصادقین، گیلان، روابط عمومی ستاد برگزاری نماز جمعه گیلان، زمستان ۱۳۷۱.
- ۲- اشرفی اصفهانی، عطاء الله: برهان قرآن اداره کل اوقاف و امور خیریه کرمانشاه، چاپ دوم، پاییز ۱۳۸۱.
- ۳- اکبری، محمود: نگاهی به حق الناس، قم، کتاب آشنا بائیز ۱۳۷۸.
- ۴- الهامی نیا، علی اصغر: اخلاق سیاسی، اداره آموزشهای عقیدتی سیاسی، نمایندگی ولی فقیه در سپاه، بی جا، چاپ دوم ۱۳۸۱.
- ۵- آمدی، عبد الواحد ابن محمد تمیمی: غرر الحکم و در الکلم، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶.
- ۶- انصاریان، حسین: دیار عاشقان ج ۳ (تفسیر جامع صحیفه سجاده)، ترجمه: حسین استاد جی بی جا، انتشارات پیام آزادی، چاپ دوم ۱۳۷۵.
- ۷- پاینده، ابو القاسم: نهج الفصاحه (مجموعه کلمات قصار رسول اکرم صلی الله علیه واله)، بی جا بی نا، چاپ بیست و سوم ۱۳۷۱.
- ۸- پور یوسف، عباس: خلاصه تفاسیر قرآن مجید (المیزان و نمونه)، بی جا، بی تا ۱۳۷۹.

- ۹- جعفری، محمد تقی: اوصاف متقین (ترجمه و شرح خطبه همام نهج البلاغه) بی جا فضیلت علم، زمستان ۷۷.
- ۱۰- جلالی، محمد حسین: آداب معاشرت در اسلام (ترجمه شرح الاربعین انبویه)، ترجمه: جواد بیات و محمد آذربایجانی، بی جا، بی نا، بی تا.
- ۱۱- حائری یزدی، محمد حسین: جلوه های تقوا (داستان هایی از زندگی امام علی علیه السلام و زهرا سلام الله) بی جا، بی نا ۱۳۸۰.
- ۱۲- حر عاملی: وسائل الشیعه (۲۹ جلدی)، قم، موسسه آل البيت، ۱۴۰۹ ق.
- ۱۳- خسروی، علی اصغر: خلاصه ای از اصول کافی در مبانی دین اسلام، بی جا، بی نا، مرداد ۱۳۵۱.
- ۱۴- دستغیب شیرازی: سید عبدالحسین، گناهان کبیره، بی جا، موسسه مطبوعاتی دارالکتاب، بی تا.
- ۱۵- دشتی، محمد: ترجمه نهج البلاغه، بی جا، انتشارات الهادی، چاپ نوزدهم، بهار ۱۳۸۱.
- ۱۶- دهخدا، علی اکبر: لغت نامه، تهران، بی نا، مهر ۱۳۴۵.
- ۱۷- شبر، عبدالله: اخلاق، مترجم: محمد رضا جباران، قم، هجرت، ۱۳۷۴.
- ۱۸- فرید، مرتضی: الحدیث (روایات ترتیبی)، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ سوم ۱۳۶۵.

- ۱۹- کلیتی، یعقوب: اصول کافی، ترجمه و شرح: سید جواد مصطفوی، بی جا، بی نا، بی تا.
- ۲۰- گواهی، عبدالرحیم: تبلیغ و مبلغ در آثار شهید مطهری، بی جا، انتشارات تبلیغات اسلامی
- ۲۱- کوثر (برداشت هایی از قرآن ج ۲)، بی جا، انتشارات آفتاب توسعه، بهار ۱۳۸۱.
- ۲۲- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار (۱۱۰ جلدی)، بیروت، مدرسه الوفاء، ۱۴۰۴ ق .
- ۲۳- مدرس شبان آبادی، محمد باقر، ستاره های فضیلت، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰.

**موسسه علمی و حقوقی قانون یار
برگزار می کند**

**پنجمین همایش علمی-پژوهشی
مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام**

ارگان ها و سازمان های حامی معنوی برگزاری همایش (در استان کرمانشاه)
دانشگاه فرهنگیان - سازمان ارشاد اسلامی - آموزش و پرورش - بنیاد شهید و امور ایثارگران و ...

www.Olomensani.ir **www.Ghanonyar.ir**

محورهای پذیرش مقالات

- تمام گرایش های رشته فقه، حقوق و علوم قضایی ■ علوم تربیتی، تکنولوژی آموزشی و آموزش و پرورش
- روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم دینی و مذهبی ■ علوم اقتصادی، بانکی و تمام گرایش های مدیریت

مکان و زمان برگزاری همایش **دبیر علمی و مسئول همایش** **مدیر اجرایی همایش**
 کرمانشاه - ۱۴۰۱/۱۲/۱۰ **دکتر بهنام اسدی** **دکتر شهاب رضایی**

ایمیل رسمی همایش جهت دریافت مقالات پژوهشگران **ارسال مقاله از طریق واتس آپ، اینستاگرام، تلگرام، روبیکا به شماره ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲**
OLOMENSANI@YAHOO.COM

دبیرخانه مرکزی موسسه قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، موسسه قانون یار ۵۲۶ - ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹
 ((در صورت طرح سوال درخصوص ارسال مقاله یا جذب در هیات علمی همایش با خانم دکتر قبادی تماس بگیرید. ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵))

 CiteFactor
Academic Journals
 MENDELEY
 جهاد
دانشگاهی
 DRJI
Directory of Research Journals Indexing
 CONF PAPER
 Academia.edu
California-San Francisco
 T-PBIN.com
Sponsored And Indexed
 Scientific Information Database
 ICI WORLD OF JOURNALS
 CIVILICA
Sponsored and Indexed by
We Respect the Science